

כי כל העושה בה מלאכה [מלאכה] נכורה. והרי שכתב את אהרן בשחרית ואת אהרן ערבית או שארן חוש אהרן בשחרית וחוש אהרן בערבית שומע אני יהא חייב ת"ל כי כל העושה בה מלאכה עד שיעשה בה מלאכה נמורה. ונכרתה הנפש מקרב עמה למה נאמר לפי שהוא אומר מחלליה מיה יומת אף לו אלא במסור (קט) בהרואה עדים. בינו לבין עצמו מנין. תלמוד לומר ונכרתה להביא את המייד בינו לבין עצמו אף ונכרת אלא הפסקה. הנפש ההיא מורה דברי רבי עקיבא. מקרב עמה ועמה בשלום: והיה אהרן שבת ועשה מלאכות וכו' מאן לך. אמר שמואל אמר קרא מחלליה מות יומת ההורה ריבחה מיתות הרבה על גלול אהרן. האי במסור כתיב אם אינו ענין למייד דכתיב כל העושה בו מלאכה יומת תנוד לענין שגג וכאי יומת יוסה בססון. וחופק ליה חלוק מלאכות כתיבא דרבי נהן דתניא רבי נהן אמר לא תבערו אש מה תלמוד לומר לפי שנאמר וקהל משה ששת ימים העשה מלאכה דברים הרברים אלה הרברים אלו שלשים ותשעה מלאכות שנאמר לו למשה בסנינו יכול עשאן כולן בדעלם אהרן אינו חייב אלא חשאת אהרן תלמוד לומר כהרש ובקציר תשבות. ועדיין אני אומר על חרישה וקצירה חייב שהים על כולן לא יהא חייב אלא אהרן. תלמוד לומר לא תבערו הבערה בכלל היתה ולמה יצאה להקיש איהו ולומר לך מה הבערה מיותרת שהיא אב מלאכה וחייבין עליה בפני עצמה. שמואל סבר לה כרבי יוסי דאמר הבערה ללא וצאה. והיפוק ליה חלוק מלאכות מרובא דנפקא ליה ל' יוסי דתניא ר' יוסי אומר 'ועשה מארת מהנה עשה אהרן ועשה הנה פעמים שחייב אחת על כולן פעמים שחייב על כל אחת ואהרן. ואמר רב יוסי בר' הניגא נביא מפניא דרבי יוסי אהרן כהנת הנה כהנה אהרן שהיא הנה הנה שהיא אהרן. אהרן שבעין. מארת שם משמעון הנה אבהו, מהנה תולדות, אהרן שהיא הנה ודון שבת רשגנת מלאכות, הנה שהיא אהרן שגנת שבת ודון מלאכות, ושמואל אהרן שהיא הנה הנה שהיא אהרן לא כשבעי ליה:

י"ששת ימים (ל) ועשה מלאכה וכו' אמר ר' יוסי תיבסא כיצד יתקיימו שני כתובים הללו אלא כשישראל עושין דעונו של סקס מלאכות נעשית על ידי אהרן וכן הוא אומר יובני נכר אנריכם וכורסיכם. ובשאן ישראל עושין דעונו של סקס ששת ימים תעבוד מלאכות נעשית על ידי עצמן. ולא עוד אלא שמלאכות אחרים נעשית על ידן שנאמר 'ועבדת את איבך. ויבוס העשועי שבת שבת קדש לבה נאמר לפי שהוא אומר 'אלה מועדי ה' יכול כשם שקדשת מועדים (') מסורה לבה רין אף קדשת שבת מסורה לבה רין ת"ל ויבוס השבועי שבת עבדת קדש לבה שבת מסורה לבה ואין מסורה לבית דין. וכן הוא אומר וסבתם את השבת וכתוב ושמרו בני ישראל את השבת. זו היא שהיה רבי נתן אומר (פקח) וחלל עליו שבת אהרן כרז שישמור שבתות הרבה רבי אלעזר אומר (לא) לעשות את השבת דבר שהכרית כרותה לו ואחו זו מילה. רבי אלעזר בן פרטא אומר כנין אתה אומר כל מי שמשמור את השבת מעלה עליו כאלו שמר שבתות הרבה שנאמר ושמרו בני ישראל את השבת וכו'. רבי נתן אומר מנין אתה אומר כל מי שמשמור את השבת כתקנה מעלין עליו כאלו שמר (לב) כל שבתות מיום שבכא הקב"ה עולמו עד שחייו המתים שנאמר ושמרו בני ישראל את השבת וכו' וכן בני ישראל ולא בני לבן האוכות. אות היא לעולם מגיד שאין השבת כשלה מישראל לעולם. וכן כל רבר דרבר שנתנו ישראל נפשן עליה נתקיימו ביה דרבר שלא נתנו נפשן עליו לא נתקיימו ביה כגון השבת המילה ותלמוד תורה וטבילה שנתנו נפשן עליהן נתקיימו ביה וכו' וכן בית הסקס והדינן שמישין ויובלות שלא נהרן ישראל נפשן עליהן לא נתקיימו ביה. כי ששת ימים הו' שבת ממלאכת כחשבת עבודה או אף בן הדין (לג) ת"ל וינמש מגיד שאין הדין כגל מלפניו לעולם וכן הוא אומר 'עצק ושמעו סכו ככאך וכתוב 'העור תמים פעלו וכו'.

י"אמר רבי יוסי בר' הניגא כתיב ששומר את השבת עד שלא קבל את המילה חייב מיתה למה שלא נצטוו עליה ואינו מסמך אותה כזקנה. ומה ראית לומר מי ששומר את השבת חייב מיתה אמר רבי חיאי בר אבא בנדג שבועלם כלך וסטרנא שושבין וחתן

ומשירק זה עם זה מי שכא ומכניס ראשו בניהם אינו חייב מיתה. כך השבת היא [אות] בין הקב"ה ובין ישראל שנאמר בני ובין בני ישראל אות היא לסיכך כתיב שכא ומכניס עצמו בניהם חייב מיתה. י"כל שתעבתי לך דרי הוא בבל תאכל שנאמר לא תאכל כל תועבה י"כל מעשה שבת לוחסרו אמר קרא כי קדש הוא לכם, היא קדש ואין מעשה קדש: י"יתן אל משה ככלותו אמר רבי יוחנן בתחלה היה משה למד הורה ומשחה עד שנתנה לו במתנה שנאמר ויתן אל משה ככלותו: י"יאמר רבי אלעזר מאי דכרוב לוחות אבן אם משים אדם לחיו כאבן זו שאינה נמחת תלמודו סתקיים ביה ואם לאו אף תלמודו סתקיים ביה. ואמר רבי אלעזר מאי דכרוב חרות על הלוחות אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתבחה תורה מישראל. רב אחא בר יעקב אמר אף אין אופה ולשקן שלמת ביה אל תוקרי הורה אלא חרות. כהובים באמצע אלהים (כ' ברוס קפ"ג): **לב י"ירא העם כי בטש משה אל הקרי בשש אלא כוא שש.** בשעה שעלה משה למרום אמר לישראל לטף ארבעים יום בתחלה שש אני בא. לטף מ' יום בא שטן וזרוב את העולם א"ל משה רבכם הינן הוא א"ל עלה למרום אמר להם באו שש ולא העשיתו עליו, מה ולא העשיתו עליו, הורה להם דמות סמחו בענין הדין וקאכרו כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו: י"כ זה משה האיש חטאו כזה ולכן כזה וסתתקיים ביה, חטאו כזה זה זה משה האיש, ולכן כזה וסתתקיים ביה, חטאו כזה כזה כזה י"זה ה' קטני לו. יבא זה וקבל את מה לו, יבא זה זה משה שנאמר כי זה משה. וקבל את זה הורה שנאמר י"האח דתורה אשר שם משה. כזה זה הקב"ה שנאמר ליהוה אלו אנחנו. לוי אלו ישראל י"עם זו קנין. ויהפיקו (כתוב ברבך תהי''). י"אלה אלהיך ישראל אמר רב יהודה אמר רב ישראל שוקף לבנה להשתחוות לה ובא כתיב והשתחוה לה אברהם, כתחלה של א"י ראמר רחמנא ואשריהם תשרפן באש. ככרי ירושה היא להם מאבותיהם ואין אדם אושר דבר שאינו שלו. ואי משום הנך דמעיקרא בביטול בעלמא כני ליה אלא כדפלו ישראל לעגל גלוי ארעתייהו דניהא ליה בע"א וכי אתו נויס שליחותא דיהוה ירידו הבא נמי ישראל שוקף לבנה גלוי דעתיה דניהא ליה בע"א. אחא נמי שליחותא דיהוה עברא ורולמא בעגל הוא דהוה ניהא ליה בכידי ארתינא ולא אמר קרא אלה אלהיך ישראל כלכד שאנו לאלהות דרבה, אינא כל דבחרו עגל ליתבר ככאן ואילך לישתרי מאן מוכח:

י"ירא אהרן וכן כובח לפניו מה ראה ראה חור ובוה לפניו אמר או לא י"עניא ליה עברין לי כחור וסקים ביה לייאם יירג בנקיש ה' כהן וכו' ולא הוא ליה תקנהא לעולם מוסב לעבודו עגל אפטר דהוה ליה תקנהא בתשובה: י"בש"ע"ה שעשו ישראל אותו מעשה בתחלה הלכו אצל חור אמרו לו קום עשה לנו אלהים כיון שלא שמע להם עמדו עליו ורגודי -- ר' יגם ככנפך נמצאו רס נשמת אביונים נקום וגו' יה רבו ע: -- שנאמר 'אל כמחרת סנאיתים כי על כל אלה על אשר עשו אלה אלהיך ישראל. ואמר כך הלכו אצל אהרן. דבר אחר וירא אהרן מה ראה אמר אם בתים הן אותו זה כביא צור זה סביא אבן ונמצא מלאכות כלה בבית אהרן מתוך שאני בונה אותו אני מתעצל בכלאכחו ומושה רבינו יורד ומעביר לעבודת אליילים מתוך שאני בונה אותו אני לטשו של הקביה דא דאי כתיב ויקרא אהרן ויאמר הן לה' סור הן לעגל סור און כהני: י"אן אלא הן לה סור. רבר אחר וירא אהרן מה ראה אמר איה אס כונון הן אותו הסרוק הלוי בהן מוסב שחלה הסרוק בן ולא בישראל. משל לבן כלבים שנהגה לבן עליו נפל את (הצפורן לחתור) [הסיף לתתן] את אביו א"ל פרנאו אל תיגע את עצמך הן לי ואני חוחד הצין עליו המלך איל יודע אני ליהבן היתה כותרין מוסב שיהלה הסרוק הן ולא בבני חיה מן פלסין רידי ליה את יוע וסתר פתורי את אביל ונשרים וארבעה מ"אנונים את נסיב. כך מן פלסין רידי ליה את יוע מ"סן המקדש לא ינא. וסתר פתורי את אביל מ"הנותרת מן המצנה אהרן ולבניו. ועשרים וארבע אנונים את נסיב אלו עשרים הארבע מתנות כהונה שנתנו לאהרן ולבניו אמר ליה מ"האבת צדק אהבת צדק אהבת צדק בני ישראל רשנאת מלהיבן על כן משךך אלהים אלהיך שמן ששן מתברך אמר ליה חייך שטבל שבמו של לוי לא נברד לכרונה גדולה אלא אתה:

מ"ק ובמ"ק סז טז ע : יו ויק' ד : יח המילתא : יש שמונ' נ : כ ישיב סא : בא דניס' מ' : כב ויק' ט : כג ויק' טז : כד דמיס' ג' : כה ד' ר' פ"א : כו הו'ן קטו : כז דניס' לח : כח סעו'ן נד : כט סמ' טז : ל המס' ט : לא ליכ' ד : לב ישיב טז : לג דניס' ד : לד שמו' טו : לה טז : לו קי' ע : לו סנהדין ז : לח ויק' כ : לט ויק' כ : ס ויק' כ : סא טז : סב אנונים ט' : סג טע' טן סלק' : סד ויק' כא : סה טז : סז המיל' מה :

ות רענן (גט) בהרואה עדים, חייב מיתה ככ"ד: בינו לבין עצמו מנין, שחייב כרת כיון שמים, הספק, שכל נפש מישראל יש לו פדוש ורבקה בהקיותו נסקס משם: והוא מורה, סוכת היא שבעי כהילה כהונה משה: ומה שכתב, ושמרו בני ישראל את השבת עד שלא קבל את המילה חייב מיתה למה שלא נצטוו עליה ואינו מסמך אותה כזקנה. ומה ראית לומר מי ששומר את השבת חייב מיתה אמר רבי חיאי בר אבא בנדג שבועלם כלך וסטרנא שושבין וחתן

רשנאת מלהיבן על כן משךך אלהים אלהיך שמן ששן מתברך אמר ליה חייך שטבל שבמו של לוי לא נברד לכרונה גדולה אלא אתה:

אעפ"י שהכרת האמור בדם²⁰¹ הוא אמור בדם זביחה, כל כיוצא בו גם כן בחיוב כרת הוא, מעתה דם הקזה שהנפש יוצאה בו והוא דם הקלוח חיובו בכרת, אבל השותת בסוף ההקזה אין חייבים עליו כמו שיתבאר במקומו²⁰².

[ע"ב] בני נח לא נאסרו אלא במצות שכתבנו, ואפילו בקצת מצות שנאמרו בתורה קודם מתן תורה, כגון גיד הנשה, ומילה, ופריה ורבייה, שכל שלא נשנית בסיני אף לשעתה לא נתנה אלא לזרע אברהם, ואעפ"י שהמילה נשנית בפרשת יולדת²⁰³ לא נשנית אלא להתירה בשבת, וכן אעפ"י שפריה ורבייה נשנית בפסוק²⁰⁴ שובו לכם לאהליכם, לא נשנית אלא להשמיענו שכל דבר שנאסר במנין צריך מנין אחר להתירה כמו שביארנו במסכת יום טוב²⁰⁵.

בני ישמעאל לא נתחייבו במילה כלל שהרי נאמר לאברהם²⁰⁶ בריתי תשמור אתה וזרעך, ונאמר²⁰⁷ כי ביצחק יקרא לך זרע, וכן בני עשו שהרי נאמר ביצחק ולא כל יצחק, ועוד שהרי ליעקב נאמר²⁰⁸ ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך, אבל בני קטורה שנולדו אחרי יצחק וישמעאל חייבים, והוא שאמרו את בריתי הפר²⁰⁹, לרבות בני קטורה, ומכאן כתבו גדולי המחברים²¹⁰ שבזמן הזה מאחר שנתערבו בישמעאל כולם חייבין במילת שמיני, ומכל מקום רוב מפרשים פירשו לרבות בני קטורה הם עצמם ולא זרעם.

במקום אחר²¹¹ התבאר שכן נח שגג במעשה פטור²¹² מכלום חוץ מרוצח בשגגה, ואף זה פטור מהריגת בית דין אלא שגואל הדם רשאי להרגו ואין לו עיר מקלט, ואם לא שגג במעשה אלא היה סבור שמותר לעשות כן נהרג שהיה לו ללמוד, ואם גאנס בכך אינו

לקוץ את ידו וכן כל כיוצא בזה, ומכל מקום יש שפירשו קץ ידו לענין ממון ר"ל שהענישוהו בדמי ידו.

לעולם יהא אדם שוקד על דלתי התורה וקובע עצמו בלמודה, ואל יטעה עצמו לומר יגעתי ומצאתי, דרך צחות אמרו עובד אדמה ישבע לחם¹⁹⁶ אם עושה אדם עצמו כעובד לאדמה ישבע לחם, ואם לאו אל ישבע לחם, והוא הדין בלחמה של תורה.

← [נט, א] בן נח שראינוהו מתחסד וקובע לעצמו ימי מנוחה שבת או יום טוב ראוי ליענש אעפ"י שאינו נהרג¹⁹⁷, ולא סוף דבר בשקובע את עצמו על שלנו והוא הרמוז כאן בגוי ששבת שעונשין אותו ואומרין לו, או שיקבל עליו עול מצות או לא יחדש בנמוסיו משלנו, אלא אף בשקובע לעצמו ימים אחרים כמו שאמרו כאן אף בשני בשבת שאין מניחין אותו לחדש בו ולקבוע יום חג לעצמו לשבות בו מתורת חג¹⁹⁸ שזה נראה כמי שהוא מבני עמנו וילמדו אחרים הימנו, אבל שאר מצות אין מונעין הימנו¹⁹⁹ שהרי אמרו לקבל קרבנותיו וצדקותיו, וכן הדין אם עסק בתורה שלא לכונת קיום עיקרי מצוותיה אלא שלבו חפץ לירד לידיעת תורתנו ותלמודינו ראוי ליענש, מפני שבני אדם סבורים עליו שהוא משלנו מתוך שראוין אותו יודע ויבואו לטעות אחריו, ומכל מקום כל שהוא עוסק בעיקרי שבע מצות ובפרטיהם וכמה שיוצא מהם אעפ"י שרוב גופי תורה נכללים בהם מכבדין אותו אפילו ככהן גדול, שאין כאן חשש לטעות אחריו שהרי אף בשלו הוא עוסק, וכל שכן אם חקירתו על דעת לבא עד תכלית שלימות תורתנו עד שאם ימצאנה שלימה יחזור ויתגייר, וכל שכן אם עוסק ומקיים עיקרי מצותיה לשמה אף בשאר חלקים שבה לא משבע מצות²⁰⁰.

¹²³⁴⁵⁶⁷

202 כריתות כב, א. 203 ויקרא יב, ג. 204 דברים ה, כו. 205 ביצה ה, א. 206 בראשית יז, ט. 207 שם כא, יב. 208 שם כח, ד. 209 שם יז, יד. 210 רמב"ם שם פ"י ה"ח. 211 מכות ט, א. 212 וכ"כ הרמב"ם שם פ"י ה"א, ועיין בלח"מ שם.

196 משלי יב, יא. 197 כ"כ הרמב"ם שם פ"י ה"ט. 198 וכ"כ הרמב"ם והרמ"ה, ולא כרש"י שכתב שאסור לגוי לקבוע מנוחה סתם אפילו לא בתורת חג. 199 כ"כ הרמב"ם שם ה"י. 200 עיין בחמור"ח שהאר"ך בביאור דברי רבינו. 201 ויקרא יז, י.

כל המגביה ידו על חבירו כו'. רב הונא קץ ידא, קציצה ממש³¹⁰, קנסא בעלמא עבד משום דהוה רגיל ההוא גברא למימחי אינשי, כדאמרינן בפרק נגמר הדין (וימי מ.) ב"ד מכין ועונשין שלא מן התורה לא לעבוד על דברי תורה אלא לעשות סייג לתורה³¹¹, ורב הונא הוה אורחיה למקנס למאן דהוה רגיל למעבד כי האי גזונא כדאמרינן בפרק הגזול (ב"ק נז.) במעשה דההוא דגזל פדנא דתורי מחבריה ואתא לקמיה דרב נחמן וקנסיה לשלומי פלגו שבאחא, ואקשו ליה ואמר להו לאו [אמינא לכו] כי יתיבנא בדינא ליכא דלימא לי מדין, דאמר רב הונא ^{הוא הדין} חבין אנא ושכור מלכא אחי בדינא האי גזלן עתיקא הוא ובעינא דאקנסיה. ויש אומרים קץ ידא שוה יד³¹² אחד שהכה חבירו וקנסו ממון, כענין שנאמר וקצותה את כפה וק"ל (שם נח.) דממון קאמר. ולא מסתבר (ובשאר) דבשלמא קרא מיירי בהאי לישראל אלא גמרא למה לי כי האי לישראל, ותו הא קרא תשבר קאמר ועלה קאמר מעשה דרב הונא, ותו הא ק"ל דב"ד מכין ועונשין שלא מן התורה וא"כ מאי תיקשי לן כי היכי דנצטרין לאפוקי גמרא מפשטיה³¹³. ר"א אומר אין לו חקנה אלא קבירה שנאמר ואיש זרוע לו ראריה הארץ להקבר בה, ואמר ר"א לא נתנה קרקע אלא לבעלי זרועות, שיקברו בה כדאמרינן לעיל, ויש לפרש דלעיל אמר מילתא דדרשא והשתא מפרש פשטיה דקרא, ואיש זרוע לו הארץ איוב הוא דאמר הכי לחכריה שאין הדבר חלוי במעשים טובים אלא ככת הזרוע ובעלי זרועות להם לבדם נתנה הארץ כדמשמע סופיה דקרא ונשוא פנים ישכ בה, ואיכא לפרושי דהכי קאמר לא נתנה קרקע לתת כחה אלא לבעלי זרועות שיש בהם יכולת לעבדה כדריש לקיש עובד אדמתו ישבע להם³¹⁴.

ואמר ריש לקיש גוי ששבת ממלאכה יום שלם כו', שנאמר ויום ולילה לא ישבותו, ומשמע ליה נמי אבני אדם שלא ישבתו ממלאכה. ומתמהינן

פשיטא³¹⁵, דקס"ד דבשבתה שהוא לשם חובה קא מיירי, כגון אלו (הערביים) [*הנוצריים] ששוכחים ביום (ו') [*ראשון] לשם ע"ז, ואפי' היכא דשובחין בשבת לשום שמים כיון דלא אפקוד עלה הוה ליה כגול³¹⁶. ופריק רבינא לא נצרכא אלא (לשלישי) [*לשני] בשבת, שאין כאן שם חובה כלל אלא לנוח בעלמא כיון שמתכוון לשבות חייב לפי שנראה כקובע שכת לעצמו ובודה דת מלבו. והרב רבי משה בר מיימון נוחו ערן מוקים לה בספר משנה תורה (פ"י ממלכס ה"ט) בקובע שבת לעצמו שנמצא בודה דת מלבו³¹⁷, ולהאי סברא דידיה הא דמקשינן פשיטא הכי מפרשי לה, דקא ס"ד (בו') [*כאחד] בשבת קאי ואמטול הכי כי³¹⁸ קא מתמהינן פשיטא כיון דדאי לשם ע"ז קא עביד היינו עובד ע"ז. ומפרקינן לא נצרכא אלא אפילו (לשלישי) [*לשני] בשבת דלא קביעא ביה שבת לע"ז אפי"ה כיון דקבעיה לשם שבת חייב לפי שבדה דת מלבו. ומקשינן ולחשבה גבי שבע מצות, ומפרקינן כי קא חשיב שב ואל תעשה, קום עשה לא קחשיב, ולא דלא ישבותו קום עשה מלאכה הוא. ומקשינן והא דינין דקום עשה (ודין) [ודין] הוא וקא חשיב ליה, ומפרקינן התם שב ואל תעשה נמי איכא, שב ואל תדין דין עול ומש"ה קא חשיב ליה:

נבא רבי חנינא בן גמליאל אומר אף על הדם מן החי, מאי טעמיה, דכתיב אך בשר, שדינהו להאי נפשו ולהאי דמו תרווייהו אבשר³¹⁹ וקרי ביה בשר בנפשו לא תאכל דמו בנפשו לא תאכל, ורבנן ההוא למישרא שרצים לענין אבר מן החי הוא דאתא כדפרישית. כיוצא בדבר אתה אומר שאף ישראל הוזהרו על הדם מן החי משום חיות, דס"ד אמינא כיון דכתיבא שחיטה לעיל מיניה (וכי"ט יב) וזבחת מבקרך ומצאנך, והדר כתיב רק חזק לכלתי אכול הדם, וכן גבי ההוא פרשה דכיסוי הדם דסדר אחרי מות (ויקרא יז) שחיטה כתיב ברישא והדר דם, וכן גבי לא תעשה דחלב ודם דכתיב בסדר

לחם. וכ"ה במהרש"א ח"א. 315 וכ"ה בדק"ס. ועיי' רש"י דלא גרס דק"ל דאבני אדם נמי קאי. אמנם רבינו מפרש דקס"ד דבשבתה לשם חובה איירי דהו"ל גול, ולפי"ז הקו' פשיטא הוי על עיקר מימרא דר"ל ולא על הילפותא דקרא. 316 קצ"ב אמאי יתחייב משום ע"ז בשוכת לשם ע"ז, הלא כע"ז כל שאין ישראל ממתין אין ב"נ מוזהר. וגם בשבת דישאל דחשיב כגול, צ"ב. ואם ס"ל דחיי"מ אינו דנהרג ממש. אלא מיתה ביד שמים כהרמב"ם א"ש. ועיי' בחיי הר"ן חיי"מ ממש. 317 רבינו ס"ל דלדעת הרמב"ם אם שוכת למנוחה פטור, ורק בשוכת לשם שבת חייב דבודה דת מלבו. וכ"כ במהרש"א כיצח טז, ד"ה א"ה. ורלא כרש"י בד"ה אמר רבינא דלמנוחה אסור שלא יבטלו ממלאכה אפי' לשם שכיחה. אבל ברדב"ז שם נקט רגם הרמב"ם כרש"י. ועיי' באגרו"מ יו"ד ב' סימן ז' ובשו"ת שרידי אש ח"ב סי' צב. 318 תיבה זו צ"ב. 319 הלשון משובש. ונדפ"ל שרינהו להאי

310 כ"ה רש"י ר"ה קץ. ובתוס' כאן (ובתוס' כתב דמינא הוא, ולא קנט כותב רב) ר"טבי"א נדה יג, וריב"ש סימן רנא. 311 משמע דאי"ז דין דווקא בסנהדרין גדולה. וכן משמע בספר התרומות שער סב אות ו'. אמנם ברבינו יונה ונמוק"י לעיל נכ, כתב דהך דבי"ד מכין ועונשין שלא מה"ח הוי דווקא בסנהדרין גדולה. ועיי' בגידולי תרומה שם. ועיי' בטשו"ע חר"מ סי' ב' ב"ח וש"ך שם. ועיי' בפתחי תשובה שם סק"א דרן האם כ"ד מכין ועונשין גם ביחיד שרגיל בדבר עבירה או דווקא במקום שיש חשש שרבים ילמדו ממנו. ועיי' ברי"ף בהגזול שהביא דינא דראב"י בגולנא עתיקא. ועיי' בחיי הר"ן לעיל מ"א ובדרשות הר"ן דרש"י. 312 כ"ה במאירי ובר"ח כתי' מוכא באוצה"ג. ועיי' מש"כ רבינו לעיל כו, ר"ה וריקנין בשם הר"ח. 313 ואפשר משום דס"ל דזה הלכה רק לסנהדרין גדולה. וכהנמוק"י המובא בהערה לעיל. 314 לפרוש זה נחא דמתינו כאו דרשא דר"ל דעובר אדמתו ישבע

שאלות בנין ציון והשובות לח

חיה משום אמת היא חייב כרת משום שנת ובעין מה דמקשה בשנועה (דף י"ז ע"ה) אי דהיה בר כרת הוא והכח לא שייך אפילו מה שהקשה הר"ח על קושיה הגמרא שם שהרי על הזהרת שנת אין מלקות שניתן לאזהרה מיתח ב"ד וגם מה שהקשה דלמא איכא נפקותא בשנת בחדא והיזר בחדא דהכח חילופ אם בשנת שנת הוא שוגג ג"כ לענין זרות ולכן נלעג"ד ברור שאין כוונת רש"י על שחיטה זר בשנת אלא אשחיטה פד ונקט כן ע"פ סוגיא דינמות דקחטיב הני לענין זרות ואף דלרב לשיטתו לא שייך זה מ"מ נקט כן משום לוי וסתם גמרא דס"ל שם ג"כ דעבודה חמה נענין וקמ"ל דשחיטה חף היכי שפסולה בזר כגון נפר של כה"ג מ"מ אינו נמיתה דאינה עבודה חמה וכל שכן שיש לפרש דברי הר"א שן בזה שכתב ששוחט ויוצער בשנת שכתב כן ע"פ סוגיא דינמות אשחיטה פד ולא ידעתי מה דחקו להרב ח"ל להג"י דבריו ומדנרי רש"י ניבמות אין ראי' דס"ל דאיכא משום שנת בזר ששוחט בשנת דכבר כתבתי בחוסי ד"ל דמה דכתב ואין כלן זרות דמשמע היא שנת איכא דה"ק האפילו כרחוק דהך זר שמיש בשנת בנייתא איירי ששחט קרן יחיד בשנת דשפיר הוי משום שנת מ"מ זרות ליכא

הקטן יעקב.

סימן צ

ב"ה אלטמא, יום ו' כ"ה תשרי תר"ד לפ"ק.

להר"ג וכו' ויה גבריאל אדלער הכהן ג"י הגאב"ד דק"ק אצערדארף יע"ה.

דווקא במכרהו ב"ד דהוי נמוכר עמו קי"ל דאינו נרנע וחקי שייך במכרהו ב"ד מחילה או נהנה הא הב"ד מכרהו בגניבתו צ"כ ע"כ דברי הר"פ והט"ז נפלאים ונאור וע"ע עב"ד מר ג"י:

על זה השיב: במכרהו ע"ע ודאי מטי להננובר הנאה חפי במכרהו ב"ד שהרי כשאינו נמוכר נשאר עכ"פ הקרן של גניבה חוב עליו כשיגיע לו ויה לשלם כמו בכל האופנים שהדין שאינו נמוכר כמנואר ברמ"ם (הל' גניבה פ"ג) וז"ל ע"ג הנוכרה נשטר מהחוב וזה ודאי נחשב הנאה וזע"ג דאמרינן בגדרים (דף ל"ג) המודר הנאה ונחניו פורע חת חובו וז"ל נשוע דפרעון חוב לח מקרי הנאה ז"א שהרי רבא מפרש דזה דווקא כשהחנה עם המלוה שלא יכול לתובעו וגם לרב הושע"י דמוקי כחן ג"כ העע"ל דלא נחשב הנאה כיון דאינו יכול לתובעו וכן מנואר בס"ד (יו"ד סי' רכ"א) שעל ויה שפסק בש"ע שם המודר הנאה מחניו יכול לפרוע חובו כהנ"ה בס"ד היינו דווקא שלא מדעתו כן כהנ"ה בס"ד וכן פשוט בפוסקים ש"ס ז"ל והב"ח פסק דבניו הנגאל ור"ת והר"ש שטור דאסור לפרוע חובו כשהוא נשטר אומשכין כיון שהוא חוב ברור ע"ס ולפי"ו חוב גניבה שחינוהו ב"ד לשלם הוא ודאי חוב גמור של הגנב והגנב יכול לתובעו ככל עמ' וימנו ולכן נחשב הנאה מה ששטר מהחוב אעפ"י שמכר צ"כ ולכן ליכא מעילה זה שיטת הר"פ ומהורגה קושיה הג"מ ולכן ראי' יזה לפסק הט"ז שכל שנוגע להכנה הנאה ע"י השימוש מותר להשתמש בו: כלע"ד הקטן יעקב.

סימן צ"א

ב"ה אלטמא, יום ו' כ"ו תשרי תר"ט לפ"ק.

להר"ג וכו' מה אשר לעמיל ג"י הגאב"ד דק"ק נאלין וכעת מושב כבודו ירושלים יע"ה חוב"ג.

כחב מעב"ת ג"י ח"ל — ילמדנו דבניו ענונדא דאחא לידן פעה"ק ירושלים ת"ו יום ג' כ"ג לירח אדר שני שנת הר"ח העבר לפ"ק ניוול אי' אחד שבת הנה וימדינת מאראקא לשם גירות נפנינו ב"ד דקהל אשכנזים היו וקיבל עליו המנוח דין וכדח"ה"ק וכש"ק שלאחריו עדן לא היה

דקשה מעב"ת ג"י על מה שכתב הטורי זהב בל"ח סי' קכ"ח שפסק שם הרמ"ה אסור להשתמש בכהן אפילו בזמן הזה דהוי כמובל בהקדש אם לא מחל על כך ומקור הדין הוא מהנהגת מרדכי שכתב מעשה כהן שילק מיס' ע"ר"ת הקשה תלמיד אי' הא שנינו בירושלמי המשמש בכהונה ה"ז מעל והשיג ר"ח אין קדושה בזמן הזה דקיי"ל בגדיהם עליהם קדושה עליהם ואי לא לא והקשה אם כן כל מיני קדושה לא ליעבד להו וזהו הר"ח והשיג הר"פ פטר דנהי שיש בו קדושה יכול לחחול כדאמר פ"ק דקידושין אין ע"ע כהן נרנע מפני שנעשה בעל מום ונשמע דנלאו הכי יכול להשתעבד בו עכ"ל וע"ז הקשה הט"ז הא קי"ל וקדשתו בעל כרחו דאם נשא גרושה כופין אותו שגרשה כדאיתא בהאשה רבה אם לא רצה דפנו פירוש שמיסרין אותו ביחורין ואומין לא ניחא שהוא מוחל על קדושתו ותידין דהטעם דיכול לחחול הוא משום דיש לו הנאה מזה ולא אסרה התורה עליו מידי דהוא ניחא ל"י כדך אם לא נמה אסרה שנועל בהקדש עליו ולפי"ו כל זמן שאין לכהן הנאה חמה שנועל מלאכה לאחרים נראה שאסור להשתמש בו והוי כמובל בהקדש זע"ג דמוחיל עב"ד הט"ז ועל זה הקשה מעב"ת ג"י דזה עדיין אינו מעלה ארוכה לתרן קושיה הגהת חיימוני על הרמ"ם שפסק (בפ"ג מהל' עבדים) דכהן נמוכר לע"ע אך לא נרנע מפני שנעשה בעל מום הא איתא בירושלמי המשמש בכהונה מעל וחקי נמוכר לע"ע ע"ס שהניח בל"ע ומר ג"י הרחיב הקושיא שהרי דין נרנע הוא

כחב מעב"ת ג"י ח"ל — ילמדנו דבניו ענונדא דאחא לידן פעה"ק ירושלים ת"ו יום ג' כ"ג לירח אדר שני שנת הר"ח העבר לפ"ק ניוול אי' אחד שבת הנה וימדינת מאראקא לשם גירות נפנינו ב"ד דקהל אשכנזים היו וקיבל עליו המנוח דין וכדח"ה"ק וכש"ק שלאחריו עדן לא היה

שאלות בנין ציון ותשובות

מלאכה בשנת כ"ו שלא טבל לשם נדחת וכה עשו האומנים לחשתעתי והלא אכל הגר והגיהוץ יצא בשמי כן נש"ק לאחר הפלג המנחה וכן עשה כי כהן אהה אוחיות ויהי ביום המחרת כאשר נשמע הדבר בעה"ק ח"ו פה נמחו עלי חכמי ספרד וחכמי אשכנזים היו על דבר חדש הלכו אשר לא נשמע מעולם אחרי שכבר קבלו עליו כל המלות נשעה מילה וכבר נימול ועומד ומלפיה בכל יום לטבול לכשיחפץ שיהי מותר לו לחלל וכש"כ שיהי עליו חיובא ומזה לחלל ש"ק והמה זוכרים כמה גרים שנימולו פעה"ק ח"ו ולא נשמע האת ומכין לי לחפש דבר אשר לא שערדם הראשונים והשנתי להם אולי מקום הניחו לי להנהגה נז. ואמינא טעמא דדרי האמנם מהראוי היה להחייבן בזה עם חכמי ורנני עיה"ק פה היו טרם נעשה המעשה אמנם מחמת כי כבר הי' אחר הפלג המנחה לעת ערב וכן כד ילא ש"ק ובעיני הי' הדבר פשוט שאין כאן איסור כלל ומכש"כ דלית ב' דררא חי' דאורייתא ובדרבנן עבדין עובדא כו' וכש"כ שלענ"ד אין כאן איסור לא דאורייתא לא דרבנן כ'א' מנהג בחילולו ש"ק אחרי שמעב"ה' המרתם מבת סנרא אמנם לדעתו אינו כן אב"ע סנרא אב"ע גמרא איבע"א סנרא כיון דקו"ל כחכמים וכו' יוחנן יבמות (דף מ"ו) דאינו גר עד שימול ויטבול וכמ"ש הרמב"ם פ"ה מה"ל איסורי ביאה ונטו"ע יו"ד (סי' רס"ח) וכיון דקו"ל כרש"ל סנהדרין דף ל"ח ע"ב גוי ששנת ח"מ דכתיב יום ויליה לא ישנותו ורבינא אפי' בשני בשנת זכ"פ הרמב"ם ז"ל נפ' עשירי מהל' מלכים דין ט' אלא דפטיא דהש"ס משמע מיחה בידי אדם דאזהרתו זו היא מיחתו ורעה הרמב"ם דוקא ב"ז ב"ד ומיחתו עליהן כשידינו חקיפא אכל בגוי ששנת ב"ד מיין ועונשין אכל אין ממיחתו שאינה בכלל שבע מלות ב"ז יעו"ש בכל"מ והרי כ"ז שלא טבל אינו גר ועדיין הוא ב"ז כאשר מנואר ח"כ במאי נפקע ממנו מזה יום ויליה ל' שנטוה עליו והאיך יוכל לפטור ח"ע מזה שנטוה בו כמה שיהי גר ויהי לו דין ישראל לאחר שטבול הלא לדעת הרמב"ם ז"ל שם בהלכה י"ג מפרכתס מותר לישראל ואסור לב"ז משום אח"ה דבב"ז במיתה תליא רחמנא ולא בשחיטה (דלא כהרשנ"א יעו"ש בכ"מ) היעלה על הדעת שיהי מותר לו להקל על עמו לאכול מפרכתס קודם הטבילה כיון דעדיין ב"ז הוא ולא גר וא"כ כן מה לי קולא דמפרכתס או קולא זו להחירו לעבור על מה שנטוה יום ויליה ל' וא"כ אדרבא לרומעב"כ שרונים להקל לעבור על מה שנטוה להניא רחי' ועוד האריך מעב"כ ל' בהראותו רב חריפותו ונקיאתו לחק דבריו האלה.

ונחתי אל בני למחוא טעם לזה אחרי שלכאורה פסק מעב"כ ל' מוסד על אדני הדן ואמה אכל ח"ע רחמי שהדין עם המנהג דכבר מנד הסנרא יהי' מחונגד אל השכל אחרי שמילה הגר נקרא גרית שמנריים עלי' סרת הצרחה כדאמרינן שנת (דף קל"ז) וגם שנת נקרא גרית כדאמרינן שם (דף קל"ז) איך נאמר אחר שכנס לגרית האחת יהי' מוכרח להפיר גרית האחרת שכרת הקנ"ה עם ישראל מקיימי מנחיו ולכן נלענ"ד דאף שעדיין לא נכנס לכלל ישראל גמור עד שטבל מ"מ משעה שכנס לגרית מילה כבר נבדל מכלל ב"ז וכעין זה כחצו החוספ' נכריתוח (דף ט') אמה דאמרינן שם דאבותינו נכנסו לגרית נמילה וטבילה והרלאת דמים וילוף מילה ממה דכתיב כי מולים היו כל העם היזלאים וכחצו החוספ' ואע"פ שאותן שהיו נמולים בימי אנדרהם לא מלו אוחס ביניאח מזרים מ"מ מעיקרא כשמלו ענמן מלו ליכנס בגרית המקום וליבדל משאר אומות וגם כי עשה טבול עכ"ל הרי נפ"י שכבר קודם טבילה ע"י מילה לגר נכנסו לגרית ועי' נבדלו משאר האומות וא"כ גם גר זה שאל ולא טבל דמי לזה שכנס לגרית ועי' נבדל משאר האומות וע"כ אין עליו עוד מזה יום ויליה ל' של ב"ז ולכן לא נבדל שמוחר לגר כה לקיים שנת אלא אפשר לנדר ב"ז שחונה עליו לקיים ע"פ מה שכתבתי בספרי ע"ל ביבמות (דף מ"ו) נחוספ' ד"ה כי פליגי להרין קושיא החוספ' שם שהקשו לר"ע ל"ל חושב ושכיר למעט גר שאל ולא טבל מפסח חיפוק ל' דאינו גר עד שימול ויטבול וחידתי דשפיר לרין קרא כיון דפסח אכלו במזרים לאחר שאלו וטבילה לא הי' עד מ"ח א"כ ה"א דגם לדורות יאכל גר שאל ולא טבל מפסח לכן לרין קרא למעט. והנה שנת (דף פ"ז) אמרינן דעל שנת נטו ישראל במרה וכן מוכח מהמכתובים שכבר קיימו ישראל שנת קודם שבאו להר סיני שהרי הספור של המן שעליו נאמר עד אנה מאנחם הי' קודם סיני במבואר (שם) וכיון דטבילה לא הי' עד סיני ע"כ קיימו ישראל שנת כשמלו ולא טבלו אף שנ"ג מותר על יום ויליה ל' (וכבר העיר על זה גם פ"ד פ' בשלח ע"ג) וע"כ ל"ל או שגזיה"כ הי' שלענין שנת יצאו מכלל ב"ז וילוף משם כמו דהוי גמרינן גם לענין פסח חי ליכא מיעוט או כאשר כתבנו ש"ע"י שכנסו לגרית מילה נכנסו ג"כ לגרית שנת ועל"פ איכא למילף מישראל קודם מ"ח שגר שאל ולא טבל מותר לקיים שנת או אם נאמר כאופן השני ששתי הגריות כאחת נחשבו חייב לקיים שנת: ולכן לענ"ד יפה נהגו שלא לכתף לגר שאל ול"ט לעשות מלאכה בשנת. ואם לוקחי כמה שכתבתי במקום אחר שצווי שניתה ישראל ואזהרת שניתה ב"ז אינם מענין ח' שנתה חלוי נל"ט מלאכות ונזה חלוי במלאכה טורח ויציעה מלאחז אפילו למי שלבו נוקפו לומר שגר שאל ול"ט מותר לקיים שנת פשר דבר על ידי שיעשה מלאכה יגיעה שאינה מל"ט מלאכות כגון שיאח משא ברשות היחיד כנלענ"ד

הקטן יעקב.

סימן צב.

ב"ה אלטאנא, בחדש סיון חר"א לפ"ק.

להרבנים המופלגים הגדיקים וכו' מ"ה מרדכי מיכאל יפו מ"ה געטשליק שלעזינגער ל' יושני ביהמ"ד דקלויס בק"ק האמורג יע"א.

מוספיקים דשמוא זה דוקא נבדק מעט אכל נבדק כל הגנ של האוחיות כשרונה להכשיר ע"י גריות הדיו שנתים ה"ל חק חובות ופסול ונזה נלענ"ד רהחשש דחק חובות הוא נשתי ענינים האחד כשנבדק עד שנדמה האוח לזאת אחר כגון מה שהניא האור באהע"ז (סי' קכ"ה) נשם ספר התרומה אם רשע לעשות מם פתוחה ונסחמה שאין חקנה לגר

שאלתם ומני לחוזה דעתי ב"מ אשר נשם הוי' ב"ה ההא אחרונה נבדקה בנגה אל היו מה יעשה בתקונה ואם יש בו משום חק חובות.

תשובה — הנה לא נעלם ממעלתכם מה שנפסק בש"ע י"ד סי' רע"ז ס' י"א נבדקה אוח לחנרתה נאוחיות השם יש לו לגריו אלא נראה מדבריכם שאחס